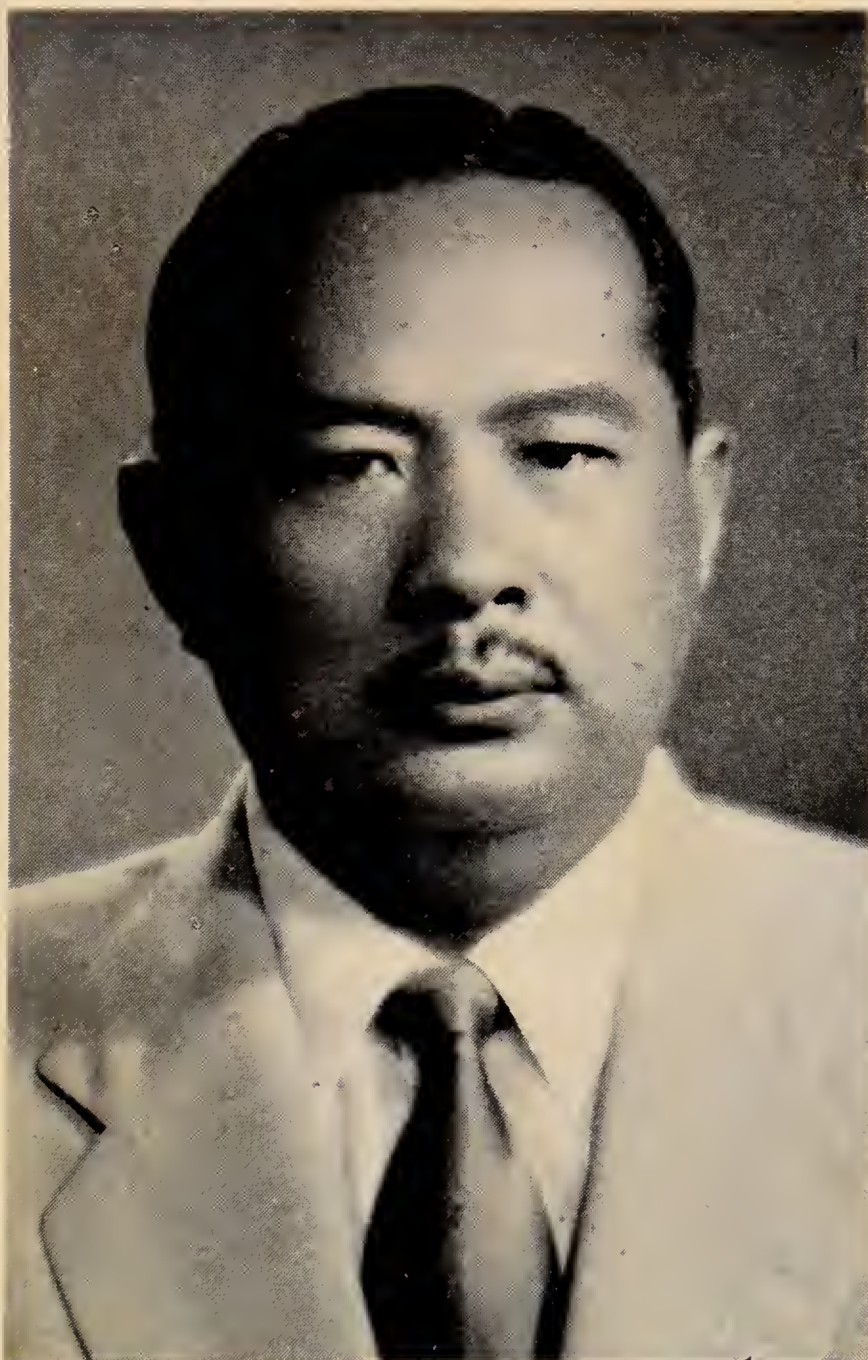
อนุสรณ์
ในงานฌาปนกิจศพ
นายจรูญ จุฑะพล

มรุวัดเทพศิรินทราวาส

ที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๑๕

ชาตะ ๑๖ เมษายน ๒๔๕๓

มรณะ ๒๖ มกราคม ๒๕๑๓

ประวัติ

ของ

นายจรูญ จูฑะพล

นายจรูญ จูฑะพล เป็นบุตรคนโตของ พ.ต. หลวงศรีโยธา (สี จูฑะพล ผู้ซึ่งเป็นนายทหารคนสนิทของ พ.อ. พระยาพหลพลพยุหเสนา และเป็นผู้ริเริ่มจัดก่อตั้งอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี ณ นครราชสีมา) และนางสายทอง จูฑะพล เกิดเมื่อวันที่ ๑๖ เมษายน 2453 ที่จังหวัดนครราชสีมา มีน้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน รวม ๘ คน คือ

๑. นายบรรจง จูฑะพล
๒. นางพยุง วาทกิจ
๓. นายจิตติ จูฑะพล ถึงแก่กรรม
๔. นางพยงค์ ลิมปิสวัสดิ์ (จ.ต.)
๕. นางดาวรุ่ง ลิมปิสวัสดิ์ ถึงแก่กรรม
๖. น.อ. สุทรรศน์ จูฑะพล ร.น.
๗. นางยุวรรณณา ริมวานิช (ก.ศ.บ.)
๘. น.ส. จุฑาพันธุ์ จูฑะพล

การสมรส

ได้สมรสกับนางสาวถนอมศรี ทวีสิทธิ์ และนางสาวงามฉลวย ทวีสิทธิ์ บุตรีของนายสุนทร ทวีสิทธิ์ มีบุตรธิดารวม ๙ คน คือ

๑. นายจุมพล จูฑะพล B.S. From California College, U.S.A.

๒. นายกัมพล จูฑะพล เศรษฐศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

๓. นายจุมภฏ จูฑะพล A.S. From Northrop U.S.A. Institue of Technology

๔. นางปทุมมาวดี ติวยานนท์ B.B.A. From Wisconsin U.S.A.

๕. นายทศพล จูฑะพล เศรษฐศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กำลังศึกษาระดับปริญญาโท ที่ Pacific State University U.S.A.

๖. นายวีระพล จูฑะพล Cartificate จาก Customs
Shool

๗. นางสาวจุธารัตน์ จูฑะพล นิสิตคณะเศรษฐศาสตร์
ปีที่ ๓ มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์

๘. นางสาวธราทิพย์ จูฑะพล นิสิตคณะครุศาสตร์
ปีที่ ๔ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย

๙. นายจักรพงษ์ จูฑะพล มัธยมศึกษา ๕
ร.ร. วัดสุวรรณาราม

การศึกษา

ได้รับการศึกษาขั้นต้นที่โรงเรียนดัดดรุณี จังหวัดฉะเชิง-เทรา เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๐ จบชั้นมัธยมบริบูรณ์ ที่โรงเรียนตัวอย่าง จังหวัดนครราชสีมา พ.ศ. ๒๔๖๖ และได้เข้ารับการศึกษาขั้นเตรียมอุดม ที่ ร.ร. วัดเทพศิรินทร์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๗ และจบมัธยม ๘ จาก ร.ร. บ้านสมเด็จ ธนบุรี เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๘

พ.ศ. ๒๔๖๕ น.ร. สมทบ นายดาบแพทย์

พ.ศ. ๒๔๗๕ เดินทางไปศึกษาวิชา Engineer ที่บริษัท ฟอร์ด-มอเตอร์ คัมปนี จำกัด ที่สิงคโปร์

พ.ศ. ๒๔๗๖ ศึกษาวิชา Engineer ต่อที่ Canada

พ.ศ. ๒๔๘๔ นักศึกษา (แผนกกลางคืน) ที่จุฬาลงกรณ-มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๔๙๗ เดินทางไปศึกษาวิชา Sales And Marketing ที่เดเกนเรอัม ประเทศอังกฤษ

พ.ศ. ๒๔๙๙ สัมนา การขาย รถฟอร์ด ภาคพื้นเอเซีย อาคเณย์ ที่บริษัทฟอร์ดมอเตอร์ คัมปนี จำกัด สิงคโปร์

พ.ศ. ๒๕๐๘ ฝึกอบรมวิชาการตลาด และโฆษณา ระดับผู้จัดการศูนย์เพิ่มผลผลิตแห่งประเทศไทย กระทรวงอุตสาหกรรม กรุงเทพ ฯ

พ.ศ. ๒๕๐๙ สัมนาอุตสาหกรรมน้ำมันหล่อลื่น ระดับผู้จัดการ บริษัท เอสโซ่ สแตนดาร์ดอีสเตอน (ประเทศไทย) จำกัด กรุงเทพ ฯ

สัมนาการอุตสาหกรรมในประเทศ ระดับผู้บริหาร งานแสดงสินค้านานาชาติ กรุงเทพ ฯ

พ.ศ. ๒๕๑๐ สัมนาการตลาด และอุตสาหกรรม ระดับผู้บริหาร ศูนย์เพิ่มผลผลิตแห่งประเทศไทย กระทรวงอุตสาหกรรม กรุงเทพ ฯ

ประวัติการทำงานทั่วไป

๒๔๗๑	ผึกงานในแผนกช่างเครื่องยนต์	อู่บางกอกด๊อก	จำกัด
๒๔๗๒	ผู้ช่วยช่างเครื่องยนต์	,,	,,
๒๔๗๓	ช่างเครื่องยนต์ ชั้น ๒	,,	,,
๒๔๗๔	,, ชั้น ๑	,,	,,

๒๔๗๕ บริษัทส่งไปศึกษาและผึกฝน วิชาช่างกล ที่สิงคโปร์ ๖ เดือน

๒๔๗๕–๒๔๗๖ ส่งไปศึกษาต่อที่ คานาดา
บริษัทฟอร์ดมอเตอร์คัมปนี แห่ง คานาดา จำกัด
รับประกาศนียบัตร ช่างกล

๒๔๗๗–๒๔๗๘ นายช่าง ประจำแผนกรถยนต์ และ แทรกเตอร์ อู่บางกอกด๊อก จำกัด

๒๔๗๙–๒๔๘๑ ผู้จัดการ แผนกอะไหล่ และบริการ ,, ,,

๒๔๘๑–๒๔๘๓ ผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายขาย ,, ,,

๒๔๘๔–๒๔๘๘ นายช่างประจำกองช่าง อู่กรุงเทพ จำกัด
(ในความอำนวยการของกองทัพเรือ)

นายช่างกู้เรือ

เป็นที่ปรึกษาและควบคุมการกู้เรือที่ถูกระเบิดใต้น้ำ ในท้องน้ำ แม่น้ำเจ้าพระยา และในท้องทะเลตอนปากอ่าว ที่เกาะจวง เกาะจาน และจันทบุรี มีพนักงานและคนงานอยู่ในความควบคุมประมาณ ๒๐๐ คน

๒๔๘๙	ผู้จัดการแผนกเครื่องจักรกล บริษัทสยามเจเนรัลเซอร์วิส จำกัด
๒๔๙๐	ผู้แทน บริษัทเดินเรืออเมริกัน ฮาไวเอี้ยน บริษัทสยามริค จำกัด
๒๔๙๑–๒๔๙๖	ผู้จัดการฝ่ายขาย บริษัทแองโกล–ไทย มอเตอร์ส จำกัด
๒๔๙๗–๒๕๐๓	ผู้จัดการฝ่ายขายทั่วไป ,, ,,
๒๕๐๔	ผู้จัดการแผนกเครื่องจักรกล และแทรกเตอร์ บริษัทยนตรภัณฑ์ จำกัด
๒๕๐๕–๒๕๐๘	ผู้จัดการ แผนกวิศวเกษตรกรรม บริษัทยิบอินซอย จำกัด จัดการแข่งขันแทรกเตอร์–ไถไร่ ได้ชัยชนะเลิศ ๔ ปี ติดต่อกัน
๒๕๐๙–๒๕๑๐	ผู้จัดการ แผนกรถยนต์ และเครื่องทุ่นแรง บริษัทยนตรภัณฑ์ จำกัด

รับราชการและช่วยเหลือทางราชการ

๒๔๖๙ น.ร. สมทบนายดาบแพทย์ ท.บ.

๒๔๗๐ ปลดประจำการเพราะ ร.ร. นายดาบแพทย์ยุบ

๒๔๘๔ – ๒๔๘๘ นายช่างประจำกองช่าง – นายช่างประจำโรงงาน – นายช่างกู้เรือ – บริษัท อู่กรุงเทพ จำกัด (ในความอำนวยการของกองทัพเรือ)

๒๔๘๘ รับราชการ

บัตรทหารผ่านศึก หมายเลขทะเบียนที่ ร. ๓๕๑/๙๑

๒๔๙๘ – ๒๕๐๒ สมาชิกสภาจังหวัดพระนคร ๕ ปี

๒๕๐๓ – ๒๕๐๗ สมาชิกสภาจังหวัดพระนคร ๕ ปี

๒๕๐๘ – ๒๕๑๒ สมาชิกสภาจังหวัดพระนคร ๕ ปี

๒๕๐๗ ได้รับการแต่งตั้งเป็น สมาชิกกิตติมศักดิ์ – สมาคมนิสิตเก่า มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ บางเขน พระนคร และเป็นกรรมการที่ปรึกษา

๒๕๐๗ – ๒๕๐๘ ผู้บรรยาย และสาธิต การใช้เครื่องจักรทุ่นแรง ร่วมกับกรมการข้าว–อบรมกลุ่มชาวนาทุกจังหวัด

ฝึกอบรม–ข้าราชการจากกรมการข้าว และกรมพัฒนาที่ดิน

ฝึกอบรม – นักเรียนเกษตรกรรม วิทยาลัยเกษตรกรรมเชียงใหม่

การกีฬา

ฟุตบอล : ชนะเลิศทีมบ้านทวาย (ปัจจุบันอำเภอยานนาวา) ปี ๒๔๗๙

ชนะเลิศทีมอู่บางกอกด๊อก (Commercial Football) ปี ๒๔๘๐

ชนะเลิศ Combine Team—Bangkok Dock & East Asiatic ปี ๒๔๘๒

ควบคุมทีม ถ้วยน้อย ของสโมสร เทพศิรินทร์ ชนะเลิศ ปี ๒๕๐๑

– กรรมการฟุตบอล สมาคม นร. เก่าเทพศิรินทร์

ประธานจัดการการแข่งขันฟุตบอลประเพณี

เทพศิรินทร์–สวนกุหลาบ ปี พ.ศ. ๒๕๐๔

กรรม การ คัด เลือก ตัวนัก ฟุตบอลเยาวชน เทศบาลนครกรุงเทพ

เทนนิส : แข่งขัน L.T.A. ปี พ.ศ. ๒๔๙๔, ๒๔๙๕ และ ๒๔๙๖

เป็นกรรมการร่วมกับ L.T.A.

การสมาคม

๑.	สโมสรราษฎรสราญรมย์	สมาชิกตลอดชีพ
๒.	ราชตฤณามัยสมาคม	สมาชิกสามัญ
๓.	สมาคมนักเรียนเก่าเทพศิรินทร์ ฯ	สมาชิกตลอดชีพ เป็นกรรมการสมาคม ติดต่อกันจนถึงแก่กรรม รวม ๑๕ ปี
๔.	ราชยานยนต์สมาคม	สมาชิกบัญชี
๕.	สโมสรสหมิตร	สมาชิกสามัญ
๖.	สมาคมพ่อค้าไทย	สมาชิกสามัญ
๗.	สโมสรสีลม	สมาชิกสามัญ
๘.	สมาคมศิษย์เก่าบ้านสมเด็จ	สมาชกสามัญ
๙.	สนามยิงปืนกรมตำรวจ	สมาชิกกิตติมศักดิ์
๑๐.	สมาคมนิสิตเก่ามหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์	สมาชิกกิตติมศักดิ์
๑๑.	สมาคมนักเรียนเก่าดัดดรุณี	สมาชิกตลอดชีพ

๑๒. สมาคมการตลาดแห่งประเทศไทย สมาชิกสามัญ และเป็นกรรมการริเริ่มตั้งสมาคมการตลาดแห่งประเทศไทย

เนื่องจากสุขภาพไม่ค่อยสมบูรณ์ เพราะได้ปฏิบัติงานมาด้วยความขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์สุจริตตลอดมา จึงได้ลาออกเพื่อพักรักษาตัว และขณะเดียวกันก็ได้ประกอบธุรกิจส่วนตัว หลังจากนั้นก็ล้มป่วยเรื่อยมา ต้องเข้ารับการรักษาในโรง-พยาบาล หลายครั้ง ครั้งสุดท้าย ได้เข้ารักษาที่ โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า ด้วยโรคหัวใจและกระเพาะอาหารอักเสบ เมื่อวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๑๓ ได้ถึงแก่กรรมด้วยโรคหัวใจวาย ด้วยอาการอันสงบเมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๑๓ เวลาประมาณ ๑๐.๐๐ น.

รวมอายุได้ ๕๙ ปี ๙ เดือน

คำไว้อาลัย

ของ

พลเอก กฤษณ์ สีวะรา

นายกสมาคมนักเรียนเก่าเทพศิรินทร์ ในพระราชูปถัมภ์

คุณจรูญ จูฑะพล เป็นนักเรียนเก่าเทพศิรินทร์รุ่นอาวุโส และได้รับเลือกตั้งเป็นกรรม การสโมสร และสมาคม นักเรียนเก่าเทพศิรินทร์ ในพระราชูปถัมภ์ต่อเนื่องกันมาเป็นเวลา ๑๐ กว่าปี ตั้งแต่เมื่อครั้งตัวอาคารของสมาคมยังเป็นโรงไม้ชั้นเดียว จนกระทั่งต่อมาได้รื้อสร้างใหม่เป็นตัวอาคาร คอนกรีต สอง ชั้นซึ่งที่เห็นอยู่ในขณะนี้

ตามปกติ คุณจรูญ จูฑะพล เป็นผู้สนใจกีฬาฟุตบอลอยู่แล้ว เพราะครั้งใดทีมฟุตบอลเทพศิรินทร์ลงแข่งขันจะพบคุณจรูญ ไปร่วมเป็นกำลังใจให้แก่ทีมฟุตบอลเทพศิรินทร์ด้วยทุกครั้ง ดังนั้น เมื่อคุณจรูญได้เข้ามาเป็นกรรมการสโมสรนักเรียนเก่าเทพศิรินทร์ จึงได้รับการแต่งตั้งเป็นประธานแผนกกีฬาฟุตบอล และก็ได้ปฏิบัติหน้าที่ ที่มอบหมายให้ด้วยความ

ตั้งใจอันดี แม้กระทั่งลูกชายของคุณจรูญเมื่อครั้งที่ยังเป็นนักเรียนอยู่ที่โรงเรียนวัดเทพศิรินทร์ ก็เป็นนักฟุตบอลอยู่ในทีมของโรงเรียนถึง ๕ คน และจากการที่คุณจรูญได้แสดงออกซึ่งมุทิตาจิตแก่บรรดานักฟุตบอลเทพศิรินทร์ในยุคนั้น ทั้งในด้านกำลังความคิดและกำลัง ทรัพย์ ส่วน ตัวอย่าง เอาจริง เอาจังเพื่อเกียรติและชื่อเสียงของเทพศิรินทร์ จึงเป็นผลให้ทีมฟุตบอลเทพศิรินทร์ ประสบชัยชนะในการแข่งขันอย่างน่าภาคภูมิใจ

การ ที่คุณ จรูญ จูฑะพล ต้อง มา จาก พวก เรา ชาวเทพศิรินทร์ไปโดยไม่มีวันกลับมาเช่นนี้ นอกจากจะเป็นที่เศร้าโศกแก่บุตรภริยา และญาติพี่น้องแล้ว ยังเป็นที่อาลัยอาวรณ์แก่บรรดามิตรสหายที่ต้องสูญเสียคนดีที่ไม่รกโลก จึงขอให้คุณงามความดีที่คุณจรูญ จูฑะพล ได้สร้างสมไว้จงเป็นผลสนองให้ดวงวิญญาณของคุณจรูญ สถิตย์อยู่ในภพที่มีแต่ความสุขตลอดไป

(กฤษณ์ สีวะรา)

นายกสมาคม

คำไว้อาลัย

ของ

นายสมบุญ ไผทฉันท์

นายกสโมสรนักเรียนเก่าเทพศิรินทร์

ข้าพเจ้าได้รู้จักพี่รูญ (จรูญ) จูฑะพล มาเป็นเวลา ๓๐ กว่าปี ในฐานะ ที่ พี่รูญ เป็น นักเรียนเก่า เทพศิรินทร์ รุ่นอาวุโส และ ต่อมา พี่รูญ กับ ข้าพเจ้า ต่าง ก็ ได้ รับ เลือก ตั้ง เข้า ไป เป็น กรรมการสโมสรและสมาคมนักเรียนเก่าเทพศิรินทร์ ได้ทำงานร่วมกันมาอย่างใกล้ชิด แม้กระทั่งในระดับลูกชายของพี่รูญกับลูกชาย ของ ข้าพเจ้า ก็เป็น เพื่อน นัก เรียน และ นัก ฟุตบอลรุ่นเดียวกันในโรงเรียนวัดเทพศิรินทร์ เราจึง มีความ รักใคร่นับถือกันเสมือนญาติ แต่เป็นเพราะความไม่เที่ยงแท้ถาวรในสังขารของแต่ละบุคคล พี่รูญจึงต้องจำพรากจากไปก่อนโดยไม่มีวันกลับมา

การจากไปของพี่รูญ เป็นการจากไปของคนดีในทัศนะ

และความรู้สึกของพวกเราชาวเทพศิรินทร์ เพราะพี่รูญได้มีส่วนสร้างความเจริญรุ่งเรืองและสร้างคุณงามความดีให้ไว้กับกิจการของสโมสรสมาคมนักเรียกเก่าเทพศิรินทร์ เป็น อย่างดี ตลอดมา กล่าวคือได้ช่วยจัดระบบงานด้านกีฬาในร่ม ทะเล กลาง แจ้งของสโมสรให้อยู่ในมาตรฐาน โดยเฉพาะกีฬาฟุตบอลในยุคนั้นทั้งที่จัดส่งเข้าแข่งขันในนามของโรงเรียนก็ดี และในนามของโรงเรียนก็ดี และในนามของสโมสรนักเรียนเก่าเทพศิรินทร์ก็ดี พี่รูญได้เสียสละทั้งกำลัยกาย กำลังใจ กำลังความคิด และกำลังทรัพย์ ช่วยเหลือเกื้อกูลนักเรียนที่เป็นนักกีฬาด้วยความตั้งใจอย่างเสมอต้นเสมอปลาย และแม้การให้ทุนประจำปีแก่นักเรียนโรงเรียนวัดเทพศิรินทร์ที่เรียนดี พี่รูญก็เป็นอีกผู้หนึ่งที่ได้ให้ทุนโดยไม่เคยขาด

กรรมดีอันใดที่พี่รูญได้ทำไว้แล้ว กรรมนั้นย่อมไม่สูญ จึงขอให้กรรมดีทั้งหลายเหล่านั้นเป็นผลสนอง ให้ ดวง วิญ ญาณของพี่รูญ จงไปสู่คติวิสัยในสัมปรายภพตลอดกาลนานเทอญ

แด่....พี่ชายที่รัก

ทั้งที่รู้ว่า "ความตาย" เป็นสิ่งหลีกเลี่ยงมิได้ แต่เมื่อน้อง ๆ ต้องสูญเสียพี่ชายไป ต่างก็อดเศร้าและเสทือนใจมิได้ เพราะพี่ชายจากพวกเราไปเร็วเกินไป เพียงอายุ 60 ปีเท่านั้น

พี่ชายมีพระคุณ ต่อ น้อง ๆ มาก มาย เหลือ เกิน ความเอาใจใส่ ความปรารถนาดี ตลอดจนความรักที่พี่ชายมีต่อน้อง ๆ นั้น เป็นสิ่งที่คิดอยู่ในความทรงจำของเราทุกคน พี่ชายจึงเปรียบประดุจร่มโพธิ์ของน้อง ๆ รองจากคุณพ่อ คุณแม่

น้อง ๆ ต่างหวังว่าดวงวิญญาณของพี่ชาย คงจะได้สถิตย์อยู่ ณ ดินแดนแห่งความสุขสงบ และเป็นอมตะตลอดไป

ด้วยความรักและอาลัยยิ่ง

บรรจง สราญ จูฑะพล

เถกิง พยุง วาทกิจ

ชด พยงค์ ลิมปิสวัสดิ์

น.อ. สุทรรศน์ ร.น. สมพงษ์ จูฑะพล

สนาน ยุวัณณา ริมวานิช

จุธาพันธ์ จูฑะพล

คุณพ่อที่รักของลูก

ลูกภูมิใจที่สุดที่ได้เกิดมาเป็นลูกของคุณพ่อ คุณพ่อเป็นคนที่ดีและประเสริฐที่สุด เข้าใจและเห็นใจลูก ๆ ทุกคน มีความรักที่จริงใจและเท่าเทียมสำหรับลูก ๆ ทุกคน เมื่อวันที่คุณพ่อจากไปนั้น ความโศรก.....ความอาลัย.....ได้ทำลายจิตใจลูกเหลือที่จะรับไว้ได้ ไม่ว่าคุณพ่อจะอยู่ ณ สวรรคชั้นใดขอได้โปรดรับทราบไว้ด้วยว่า หากชาติหน้ามีจริง ถ้าลูกจะเกิดใหม่ขอให้เกิดเป็นลูกของคุณพ่อ ถ้าผิดจากนี้ลูกก็ไม่ปรารถนา

จากลูก ๆ ของคุณพ่อ

น้ำตาลูกร่วงพรูหดหู่จิต ความนึกคิดสูญสลาย
มลายหาย

ความโศรกเศร้าเข้าครอบงำระกำกาย สุดเสียดายบิดรก่อน
เคยมี

เพียงลูกจากพรากพ่อไกลไปศึกษา โอ้นิจจาพ่อกลับสิ้น
ฤดีศรี

ผืนดินถมกลบทับซับอินทรีย์ คุณความดีพ่อคงอยู่
คู่ "จูฑะพล"

๏๏ด

Hollywood, Calif., U.S.A.

คุณพ่อที่รักที่สุด

วิญญาณของคุณพ่อสถิตอยู่แห่งใด ได้โปรดรับรู้ด้วยครับ คุณพ่อคือหลักชัยของลูก ขาดคุณพ่อแล้วลูกเหมือนคนหมดหวังทุกอย่าง ชั่วชีวิตนี้จะหาคนที่รักลูกเหมือนคุณพ่อไม่ได้อีกแล้ว คำสอน ของคุณ พ่อ ทุกอย่าง ลูก จะขอ จดจำ และ ประ พฤติตาม คุณพ่ออบรมลูก สั่งสอนลูกทุกอย่างในทางที่ดีที่ชอบเสมอ คุณพ่อครับคุณพ่อไม่น่าจะจากลูกไปเลย ลูกเสียใจจนแทบจะหมดสติเมื่อคิดถึงคุณพ่อ ขณะนี้ลูกอยู่ไกล ลูกอยากจะมา ขอให้ได้เห็นคุณพ่อเป็นครั้งสุดท้ายเหลือเกิน มีทางใดบ้าง ลูกทำอะไรไม่ถูกเลย ลูกไม่เคยคิดเลยว่าความรู้ที่ลูกมาศึกษาเพิ่มเติมจะสูงไปกว่าความรักของลูกที่มีต่อคุณพ่อ ลูกคิดถึงคุณพ่อมากอยากจะกลับแต่บ้าน ได้เห็นสิ่งของต่าง ๆ ที่คุณพ่อเคยใช้ เคยนอน คงจะทำให้ลูกรู้สึกเหมือนอยู่ใกล้คุณพ่อมาก ของที่คุณพ่อได้ให้ลูก ลูกจะหวงของนั้นยิ่งชีวิต แม้กระทั่งปากกาที่เขียนคำไว้อาลัยนี้ คุณพ่อได้ให้แก่ลูกตั้งแต่เข้าเรียนธรรมศาสตร์ปีที่ ๑ ลูกหวงของชิ้นนี้มาก จะเก็บไว้แทนดวงใจของคุณพ่อทีเดียวครับ

วิญญาณของคุณพ่อคงสถิตย์ ณ สวรรค์ชั้นฟ้าเบื้องบน บุญกุศลที่คุณพ่อได้สร้างไว้มากในชั่วชีวิตของคุณพ่อจะเป็นแรงหนุนให้คุณพ่อมีความสุขในชาติหน้า ซึ่งลูกขออธิษฐานต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายขอได้โปรดมารับฟังคำอธิฐานของลูกที่มีต่อคุณพ่อ–ได้โปรดให้ลูกได้เกิด–เป็นลูกของคุณพ่ออีกในชาติหน้า ขอให้ลูกได้ร่วมทุกข์ร่วมสุขกับคุณพ่อของลูก ขอสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายจงดลบันดาลให้เป็นไปตามแรงอธิษฐานของลูกด้วยเถิด

ลูกของคุณพ่อ

แป๊ะ

Gardena Calif,

U.S.A.

พิธีการบำเพ็ญกุศลในทางพระพุทธศาสนา

◎ การบำเพ็ญกุศล ในทาง พระพุทธศาสนานั้นแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ งานมงคล และงานอวมงคล

งานมงคล ได้แก่งานโกนผมไฟ ตัดจุก ทำบุญบ้าน ทำบุญวันเกิด ทำบุญอายุ แต่งงาน และงานฉลองต่าง ๆ

งานอวมงคล ได้แก่งานบำเพ็ญกุศลเกี่ยวกับการตาย เช่น การทำบุญ ๗ – ๕๐ – ๑๐๐ วัน เป็นต้น

การประกอบพิธีควรจัดดำเนินอย่างมีระเบียบ ถูกต้อง ตามแบบแผนและความนิยม โดยลำดับชั้นดังนี้ คือ

๑. **การนิมนต์พระ** ควรเขียนเป็นฎีกานิมนต์ เพื่อท่านจักได้ถือไว้เป็นหลักฐานกันลืม แบบฎีกานิมนต์ควรระบุสถานที่ ๆ จะจัดงาน วัน เดือน ปี และเวลาเริ่มงาน จำนวนพระพร้อมทั้งชื่อผู้นิมนต์ การจัดพาหนะรับ – ส่ง ถ้าเป็นงานมงคลพึงกล่าวนิมนต์ท่านว่า "เจริญพระพุทธมนต์" งานอวมงคลพึงกล่าวนิมนต์ว่า "สวดมนต์" อย่าสับกัน

◎ อนึ่ง อย่าพึงใช้ถ้อยคำที่ขัดกับพระวินัยบัญญัติ เช่น การออกชื่อโภชนาหารที่จะจัดถวายว่า "นิมนต์ฉัน**ข้าว**" ซึ่งที่ถูกควรใช้คำว่า "นิมนต์รับอาหารบิณฑบาตเช้าหรือเพล" ถ้าเกรงว่าจะใช้ถ้อยคำไม่ถูกต้อง จะเปลี่ยนมาใช้คำง่าย ๆ ว่า "นิมนต์ฉันเช้า" หรือ "นิมนต์ฉันเพล" ก็ได้

◎ จำนวนพระที่จะนิมนต์นั้นสุดแต่ความนิยม โดยทั่วไปนิยมนิมนต์กันเป็น**จำนวนคี่** คือ ๕,๗,๙, และ ๑๑ สำหรับงานมงคลสมรส นิยมการนิมนต์จำนวนคู่ เช่น ๖,๘,๑๐

๒. การจัดสถานที่ พึงทำความสะอาดบริเวณที่ประสงค์จะจัดพิธีให้หมดจด มีการตกแต่งประดับประดาให้เป็นระเบียบเรียบร้อยและสวยงามตามควรแก่ฐานะ หากฝาผนังไม่เรียบร้อยก็ควรขึงม่านเสียด้วย ถ้าสะอาดดีอยู่แล้วก็ไม่จำเป็น

๓. การปูลาดพื้นสถานที่ ควรปูลาดพื้นสถานที่ด้วยเครื่องปูลาด เช่น เสื่อหรือพรม โดยพิจารณาคัดเลือกสี และให้ดูกลมกลืนกัน ข้อที่ควรระมัดระวังก็คือ ต้องให้รอยต่อทางด้านสูงทับด้านต่ำ ระวังอย่าให้ทางด้านต่ำทับด้านสูง ทั้งนี้ให้กำหนดเอาทางด้าน ที่ประดิษฐาน พระพุทธรูป และพระสงฆ์เป็นด้านสูงลดหลั่นกันลงมาตามลำดับ เพราะตามความนิยมถือกันว่า ผู้น้อยไม่ควรนั่งสูงกว่าผู้ใหญ่ เป็นการแสดงคารวะต่อผู้ใหญ่

๔. การปูลาดอาสนะพระสงฆ์ พึงปูผ้าขาวลาดทับบนเสื่อหรือพรม ให้เป็นทางยาวพอดีกับจำนวนพระ แล้วปูหรือวางอาสนะสำหรับนั่งเฉพาะองค์ เรียงกันตามลำดับอาวุโส นับจากโต๊ะหมู่บูชาไปจนองค์สุดท้าย กะเว้นช่องระหว่างองค์ให้ห่างกันพอวางถาดใส่น้ำร้อน น้ำเย็น กระโถน พานใส่หมากพลูบุหรี่ได้พอดี ระวังอย่าให้เบียด

◎ สำหรับน้ำฉัน ต้องจัดถวายเฉพาะองค์ เพราะมีพุทธบัญญัติห้ามมิให้ พระภิกษุดื่มน้ำหรือบริโภค ร่วมภาชนะเดียวกัน สิ่งต่างๆ นอกจากนี้ เช่น กระโถน พานหมากพลู จะใช้ ๒ องค์ต่อ ๑ ที่ก็ได้ ถ้ามีหมอนอิงก็ตั้งพิงเฉพาะองค์

◎ ตามที่กล่าวมาแล้ว เป็นการจัดรับรองพระสงฆ์และแขกผู้มาร่วมในพิธีให้นั่งกับพื้น โดยการจัดเครื่องปูลาดสำหรับฆราวาสให้แยกกันเป็นคนละส่วนกับของพระสงฆ์ ชื่อว่าเป็นการแสดงคารวะต่อพระสงฆ์ หากเจ้าภาพประสงค์จะจัดรับรองแขกด้วยการให้นั่งเก้าอี้ ก็ต้องยกเป็นอาสน์สงฆ์ขึ้น ให้สูงกว่าเก้าอี้ของฆราวาสเล็กน้อย และเพื่อให้พระท่านก้าวขึ้นลงสะดวก ควรจัดม้าเตี้ยวางไว้หน้าอาสน์สงฆ์ด้วย

◎ ในปัจจุบันได้มีผู้ประดิษฐ์อาสนะสงฆ์สำเร็จรูปชนิดพับได้ขึ้นใช้แทนพรมและหมอนอิง พื้นรองนั่งและพนักพิงบุด้วยยางฟองน้ำหนาหนึ่งนิ้ว หุ้มหนังเทียม ประกอบเหล็กยึด มีบานพับปรับให้เอนได้ตามความต้องการ

๕. **การจัดเครื่องรับรอง** เมื่อจัดสถานที่ ปูลาดอาสนะเสร็จเรียบร้อยแล้ว พึงจัดเครื่องรับรองพระและแขกต่อไป คือถาดใส่น้ำร้อนและน้ำเย็น พานหมากพลู บุหรี่ กระโถน

◎ การตั้งเครื่องรับรองพระสงฆ์นั้น ให้ตั้งกระโถน พานหมากพลู บุหรี่ ทางด้านซ้ายของพระสงฆ์ ที่น้ำร้อน น้ำเย็นทางด้านขวาของแต่ละองค์ไม่ปะปนกัน กระโถน พานหมากพลูบุหรี่ ถ้าจำเป็นจะจัดเป็นที่ละ ๒ องค์ก็ได้ การวางควรวางกระโถนไว้ในด้านใน ที่น้ำร้อน น้ำเย็น พานหมากพลู บุหรี่วางเสมอแนวอาสนะ อย่าให้ล้ำแนวออกมา ส่วนเครื่องรับรองสำหรับฆราวาสนั้น พึงจัดไว้ตามประเพณีนิยมอย่าให้บกพร่อง

๖. **การจัดเครื่องบูชาและตั้งพระพุทธรูป** โต๊ะหมู่บูชาที่นิยมใช้กันส่วนมากได้แก่ ชุดหมู่ ๗ และชุดหมู่ ๙ ส่วนชุดหมู่ ๔นั้นไม่นิยมใช้นอกจากจำเป็น ถ้าไม่มีโต๊ะหมู่ดังกล่าวจะใช้โต๊ะธรรมดาเสริมเป็นชั้น ๆ แทนก็ได้

◎ เครื่องสักการะที่ใช้เป็นหลักมีอยู่ ๓ อย่าง คือ ดอกไม้ ธูป เทียน นอกนั้นเป็นส่วนประกอบให้ดูงาม

◎ การจัดตั้งโต๊ะบูชาตามแบบแผนที่นิยมกันมีเครื่องสักการะอย่างน้อย ๕ ที่ คือ พานพุ่มดอกไม้หรือจะใช้แจกันปักดอกไม้ก็ได้ ๒ ที่ เชิงเทียนพร้อมเทียน ๒ ที่ กระถางธูปพร้อมธูป ๓ ดอก ๑ ที่ รวม ๕ ที่

◎ ธูป เทียน ที่ใช้ควรชุบน้ำมันยางหรือน้ำมันก๊าดที่ไส้เทียนและปลายธูปสักเล็กน้อยก่อน เพื่อให้จุดง่าย แต่ควรระวังอย่าให้น้ำมันชุ่มมากเกินไป จะทำให้เกิดควันเป็นที่รบกวน

◎ การตั้งเครื่องบูชา ให้ตั้งไว้ทาง ด้านขวามือ ของประธาน-สงฆ์ แต่ถ้าสถานที่ไม่อำนวย จะตั้งไว้ทางด้านซ้ายของประธานสงฆ์ก็ได้ สิ่งที่พึงระวังก็คืออย่าตั้งให้ใกล้กับทางที่จำเป็นต้องใช้เดินผ่านไปมา อันทำให้ต้องเดินกราย พระพุทธรูปเป็นการขาดความเคารพ

◎ อนึ่ง ทิศทางที่จะผันพระพักตร์พระพุทธรูปนั้นปฏิบัติกันหลายแบบ แต่การตั้งให้ผันพระพักตร์ไปทางเดียวกับพระสงฆ์เป็นแบบที่นิยมมากกว่า เพราะสะดวกในการสักการะ ทำให้

เกิดความเรียบร้อยดูงดงามดี นอกจากนั้นยังถือกันว่าพระ-พุทธรูปเป็นประมุขแห่งพิธีนั้นด้วย

๏ พระพุทธรูปที่นำมาประดิษฐานบนที่บูชานั้น ส่วนมากนิยมพระพุทธรูปปางสมาธิ หรือปางมารวิชัย ซึ่งหาได้ไม่ยาก ไม่นิยมพระพุทธรูปยืน นอกจากจะเป็นงานทำบุญวันเกิดหรือทำบุญอายุ จึงจะ บูชา ด้วยพระ ประจำ วันเกิด ของ เจ้าภาพ หรือเจ้าของงาน

๏ เมื่อจัดที่บูชาเสร็จแล้ว ควรจัดผ้าขาวสี่เหลี่ยมผืนเล็ก ๆ หรือพรมสำหรับกราบพระปูทับผ้าที่ปูรองโต๊ะหมู่บูชาอีกชั้นหนึ่ง แต่ปัจจุบันนิยมใช้หมอนแพรสวย ๆ เป็นหมอนกราบ หรือใช้ที่กราบสำเร็จรูปเพราะสะดวกดีกว่า

๗. การตั้งภาชนะน้ำมนต์ ภาชนะสำหรับใส่น้ำทำน้ำมนต์มีอยู่มากมายหลายชนิดด้วยกัน เช่น ครอบสำริด ครอบทองเหลือง หรือทองแดง ขันโบราณ บาตรดิน บาตรหินอ่อน บาตรสังคโลก หรือบาตรเหล็กก็ได้ แต่ห้ามใช้เครื่องทอง เครื่องเงิน เพราะเป็นของอนามาส ถ้าพระไปจับจะต้องอาบัติ และควรหลีกเลี่ยงวัตถุที่เกิดสนิมง่าย

◎ การใส่น้ำควรระวังอย่าให้เต็ม กะให้ระดับน้ำต่ำกว่าปากภาชนะประมาณ ๑–๒ องคุลีก็พอ น้ำที่ใช้ควรเป็นน้ำสะอาด ในบางแห่งก็นิยมใส่ใบเงิน ใบทอง ลงไปด้วย โดยถือว่าชื่อเป็นมงคล

๘. **การเตรียมเครื่องใช้ในพิธีมงคล** นอกจากน้ำมนต์เป็นหลักในพิธีมงคลแล้ว ยังมีสิ่งที่ต้องเตรียมตามประเภทของงานนั้น ๆ อีกหลายอย่างดังต่อไปนี้ คือ

ก. งานมงคลโกนผมไฟ ตัดจุก ควรเตรียมสังข์ มงคลโถกระแจะ กรรไกรและมีดโกน บางแห่งก็เตรียมหญ้าแพรก ใบบัวหลวงหรือใบบอนไว้สำหรับรองรับผมที่ตัดหรือโกนแล้ว

ข. งานมงคลสมรสควรเตรียมสังข์ มงคลคู่หรือบางแห่งเรียกมงคลแฝด โถกระแจ

ค. งานขึ้นบ้านใหม่ควรเตรียมโถปริกใส่กระแจะสำหรับเจิมประตูบ้าน ทรายใส่ภาชนะเช่นบาตรไว้ เมื่อทำพิธีเสร็จจักได้ใช้โปรยรอบ ๆ บ้าน เพื่อความเป็นศิริมงคลและป้องกันภัยอันตรายต่าง ๆ ด้วย

◎ สิ่งทั้งหลายดังกล่าวแล้วนี้พึงใส่ภาชนะ นำไปตั้งไว้บนโต๊ะที่จัดไว้หน้าที่บูชา ทางด้านซ้าย หรือขวาก็ได้ตามความเหมาะสม เมื่อพระเข้านั่งที่ เรียบร้อยแล้ว พึงนำภาชนะ ใส่น้ำมนต์ ไปตั้งไว้ตรงหน้าพระองค์ที่ท่านจักเป็นผู้หยดเทียนทำน้ำมนต์ ซึ่งส่วนมากได้แก่ประธานสงฆ์ เทียนน้ำมนต์ควรใช้เทียนขี้ผึ้งแท้หนัก ๑ บาท ติดประจำไว้ที่ปากภาชนะ

◎ เครื่องประน้ำมนต์ ควรใช้หญ้าคามัดเป็นกำขนาดพอกำได้รอบ ตัดปลาย ตัดราก ให้ยาวประมาณ ๑ ศอก แล้วใช้ด้ายสายสิญจน์ถักส่วนโคนให้แน่นสำหรับพระท่านถือ เหตุที่ใช้หญ้าคาก็เพราะชาวพุทธถือกันว่าเป็นหญ้ามงคล กล่าวคือ เมื่อสมเด็จ พระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะได้ตรัสรู้นั้น พระองค์ ประทับนั่งบนหญ้าคาซึ่งเรียกกันว่า "รัตนบัลลังก์" ทางฝ่ายศาสนาพราหมณ์ก็ถือว่าเป็นหญ้ามงคลเช่นเดียวกัน เพราะเป็นหญ้าที่ใช้รองหม้อน้ำอมฤต ส่วนใบมะยมนั้นไม่ควรใช้ เพราะถือกันว่าประพรมไล่ผี ส่วนคนจีนนิยมใช้ก้านทับทิม ก้านสำหรับเซ่า

งานมงคลทำบุญอายุ บางรายก็นิยมพิธีโหรหรือพราหมณ์ บางรายก็ไม่นิยม สำหรับรายที่ไม่นิยมพิธีโหรหรือพราหมณ์ควรจัดเตรียมสิ่งต่าง ๆ สำหรับใช้ในพิธีดังนี้ คือ

◎ ถ้ามีการอาบน้ำ ควรเตรียมสังข์สำหรับหลั่งน้ำพระพุทธ-มนต์ไว้ด้วย เทียนมงคลที่ใช้ในพิธีนั้นใช้ขี้ผึ้งอย่างแท้หนัก ๙ บาท ใช้ไส้ให้เกินอายุเจ้าของ ๑ เส้น พื้นให้มีความยาวรอบศีรษะเจ้าของ เทียนมงคลนี้ใช้แทนเทียนชัย ฯ

◎ ถ้ามีเทียนชัย ฯ ด้วย ให้เปลี่ยนไส้เทียนมงคลเป็น ๓๒ เส้น ส่วนเทียนชัย ฯ ใช้ขี้ผึ้งแท้หนักเกินอายุเจ้าของ ๑ บาท ไส้เทียนเกินอายุเจ้าของ ๑ เส้น และให้มีความสูงเท่าตัวเจ้าของ

◎ เทียนชัย ฯ เวลาจุดแล้วต้องระวังอย่าให้ดับในระหว่าง และจะต้องจุดให้ติดต่อกันจนกระทั่งหมดเล่ม ถ้าดับในระหว่าง มักถือว่าเป็นลางไม่ดี ฉะนั้นจึงต้องระวังให้มาก ทางที่ดีควรหาตู้กระจกแล้วจุดตั้งไว้ในตู้

◎ เวลาจุด เมื่อพระเริ่มเจริญพระพุทธมนต์ถึงบทว่า "พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ..." จึงลงมือจุดเทียนชัย ฯ และเทียนมงคล ถ้ามีฤกษ์สำหรับจุดเทียนชัย ฯ พึงจุดเทียนชัย ฯ ตามฤกษ์ ส่วนเทียนมงคลจุดดังกล่าวแล้ว

ถ้าเป็นการ ทำบุญ ตามปกติ ธรรมดา ก็จัดอย่างงาน มงคลทั่ว ๆ ไป ที่นำมากล่าวก็พอเป็นเค้า การทำบุญอายุ ถ้าเกิดวันไหนให้เจริญพระพุทธมนต์ในวันนั้น เช่นเกิดในวันที่ ๕ พึงเจริญพระพุทธมนต์ในวันที่ ๕ เลี้ยงพระในวันที่ ๖ ถ้าประสงค์จะทำงานในวันเดียว ก็เลี้ยงพระและเจริญพระพุทธมนต์ในวันที่ ๕ อันเป็นวันสำคัญเสียให้เสร็จก็ได้

อนึ่งในการทำบุญอายุตามนิยม มักมีพิธีตักขินานุปาทานหรือเปตพลีเสียก่อน คือทำก่อนวันเจริญพระพุทธมนต์วันหนึ่งก็ได้ หรือจะทำในวันเดียวกันแต่ก่อนเวลากันก็ได้ พิธีนี้เป็นพิธีการบำเพ็ญกุศลอุทิศให้บุรพชนผู้ล่วงลับไปแล้ว มีการสดับปกรณ์หรือบังสุกุลแล้วกรวดน้ำอุทิศผล

๙. **การวงด้ายสายสิญจน์** สายสิญจน์ที่ใช้ต้องเป็นด้ายดิบนิยมจับเป็น ๙ เส้น ในงานมงคลทั่วไปใช้วงทั่วบ้านหรือรอบบริเวณพิธี ตั้งต้นแต่ฐานพระพุทธที่โต๊ะบูชาเวียนขวา ๓ รอบแล้วจึงวงให้รอบบ้านหรือบริเวณพิธี โดยเวียนขวาเป็นทักษิณาวัตต์ แล้วจึงนำมาบรรจบที่ฐานพระพุทธรูป ถ้ามีสิ่งที่จะนำมาประกอบพิธีซึ่งตั้งไว้บนโต๊ะ ก็ให้วงสายสิญจน์เวียนขวา

เสียด้วย ต่อจากนั้นก็รอบฐานภาชนะน้ำมนต์อีก ๑ รอบ แล้ววางกลุ่ม สายสิญจน์ ไว้ใน พานแก้ว หรือตะลุ่ม ตั้งไว้ ทางขวามือของพระองค์ประธานในพิธี

ข้อที่ควรระวัง กลุ่มสายสิญจน์ในพานต้องมีความยาวถึงพระองค์สุดท้าย ห้ามข้ามกรายแม้แต่จะเอื้อมมือข้ามก็ไม่ได้ ถ้ามีความจำเป็นจะต้องหยิบยกสิ่งของ ก็พึงยกสายสิญจน์ขึ้นก่อนแล้วจึงลอดไปข้างล่าง

๑๐. การต้อนรับพระสงฆ์ การเตรียมน้ำล้างเท้าและผ้าเช็ดเท้าพระไว้ให้พร้อมก่อนพระมาถึง เพราะมีพระพุทธบัญญัติห้ามไว้ว่า "เรา (ภิกษุ) ไม่เป็นไข้ จักไม่สวมรองเท้าเข้าบ้าน" "ถ้าภิกษุรูปใดฝ่าฝืนก็ปรับเป็นอาบัติทุกกฏ ฉะนั้นท่านจึงเดินเท้าเปล่า เท้าย่อมเปื้อน

เมื่อพระมาถึง พึงออกไปนิมนต์ ล้างเท้าและเช็ดเท้าให้สะอาด แล้วนิมนต์ไปพักรอเวลายังที่ ๆ จัดเตรียมไว้ ถ้าไม่ได้จัดไว้พึงนิมนต์ให้เข้านั่งตามที่ เมื่อพระนั่งเรียบร้อยพึงประเคนสิ่งที่ได้จัดไว้ต้อนรับ สิ่งที่ไม่ได้ใช้บริโภคไม่ต้องประเคน (ยกเว้นพานสายสิญจน์และภาชนะน้ำมนต์ที่ต้องประเคน)

การประเคนในตอนนี้จะเป็นชายหรือหญิงก็ได้ แต่ควรทำให้ถูกลักษณะของการประเคน

ลักษณะของการประเคน ท่านวางหลักไว้ดังนี้

๑ ของนั้นไม่ใหญ่โตหรือหนักเกินไป เป็นของยกคนเดียวได้

๒. ผู้ประเคนเข้าอยู่ในหัตถบาส คือ ห่างจากผู้รับประมาณหนึ่งศอกในระหว่าง

๓. น้อมให้ด้วยกาย หรือเนื่องด้วยกาย

ผู้ประเคนพึงเข้าไปอยู่ในระยะดังกล่าวนั้น ยกของให้พ้นจากพื้น ประคองสองมือยื่นไปข้างหน้าในลักษณะขึ้นสะพานโค้ง เมื่อถึงกลางสะพานก็ถึงมือพระผู้รับพอดี อย่ายื่นในลักษณะส่งออกไปตรง ๆ

เมื่อประเคนแล้วอย่าไปจับหรือเลื่อนของท่าน ถ้าเผลอไปจับเลื่อนของท่านก็ต้องประเคนใหม่

๑๑. **การเริ่มพิธี** เมื่อพระมาประชุมพร้อมแล้ว พึงเริ่มพิธีมีการจุดเทียน ธูป เป็นต้น

พิธีกรเริ่มจุดเทียนชะนวน แล้วเชิญท่านผู้เป็นประธานในพิธีหรือท่านที่เป็นเจ้าของงานเป็นผู้จุด ไม่ควรให้ผู้อื่น

จุดแทน ถ้าเป็นงานมงคลสมรสก็ควรให้คู่บ่าวสาวแบ่งกันจุด โดยพิธีกรส่งเทียนชะนวนให้ ประธานรับไปจุดเทียนเล่มด้านขวาของพระพุทธรูปก่อน แล้วจึงจุดเล่มด้านซ้าย ต่อไปจึงจุดธูป ส่วนเทียนน้ำมนต์ยังไม่ต้องจุด ในบางแห่งก็มีเทียนหลายคู่ ผู้จุดพึงจุดเล่มบนขวาของพระพุทธรูปก่อน แล้วจึงเล่มซ้าย ส่วนคู่ต่อ ๆ ไปก็พึงจุดวิธีเดียวกัน ถ้าที่บูชาอยู่สูงเทียนชะนวนควรมีด้ามไม้ยาวต่อด้วย บางแห่งก็ทำเป็นสายชะนวนโยงติดกับไส้เทียนทุกเล่ม เวลาจุดก็จุดตรงรอยบรรจบแห่งเดียวเทียนก็ติดทุกเล่ม

๑๒. **คำบูชาพระ** เมื่อจุดเทียน ธูปที่เครื่องบูชาเสร็จแล้วพึงนั่งคุกเข่าประณมมือกล่าวคำบูชาในใจว่า

" อิเมหิ สักกาเรหิ พุทธัง อะภิปูชะยามิ
อิเมหิ สักกาเรหิ ธัมมัง อะภิปูชะยามิ
อิเมหิ สักกาเรหิ สังฆัง อะภิปูชะยามิ "

แล้วกราบ ๓ ครั้ง พร้อมกับกล่าวคำบูชาในใจทุกครั้งที่กราบว่า

ครั้งที่ ๑ พุทธัง วันทามิ

ครั้งที่ ๒ ธัมมัง วันทามิ

ครั้งที่ ๓ สังฆัง วันทามิ

เมื่อบูชาและกราบเสร็จแล้ว พึงถวายกลุ่มด้ายสายสิญจน์ หรือถวายเมื่อตอนจุดเทียนแล้วก็ได้ เสร็จแล้วเริ่มอาราธนาศีลต่อไป

๑๓. **การอาราธนาศีล** พิธีทั่ว ๆ ไปนิยมอาราธนาศีล ๕ ผู้อาราธนา จะเป็นเจ้าของงานหรือจะให้ผู้ใดอาราธนาแทนก็ได้ และก็ไม่จำกัดว่าจะเป็นชายหรือหญิง ถ้าจัดให้แขกนั่งกับพื้น ผู้อาราธนาพึงนั่งประณมมือค่อนไปทางท้ายแถวสงฆ์ กราบ ๓ ครั้ง แล้วกล่าวคำอาราธนาให้ดังพอได้ยินว่า

"(สาธุ) มะยัง ภันเต (วิสุง วิสุง รักขะณัตถายะ)
ติสะระเณ นะสะหะ ปัญจะ สีลานิ ยาจามะ
ทุติยัมปิ มะยังภันเต (วิสุง วิสุง รักขะณัตถายะ)
ติสะระเณ นะสะหะ ปัญจะ สีลานิ ยาจามะ
ตะติยัมปิ มะยัง ภันเต (วิสุง วิสุง รักขะณัตถายะ)
ติสะระเณ นะสะหะ ปัญจะ สีลานิ ยาจามะ"

คำแปล ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลายขอศีล ๕ พร้อมทั้งไตรสรณาคมน์ เพื่อจะรักษา (ต่าง ๆ กัน) แม้ครั้งที่ ๒ แม้ครั้งที่ ๓ (สำหรับท่านผู้มีศรัทธาจะรักษาศีลทั้ง ๕ ข้อร่วมกัน โดยเคร่งครัดก็ไม่ต้องกล่าวคำว่า "วิสุง วิสุง รักขะณัตถายะ" ที่วงเล็บไว้ หมายความว่า ถ้าผิดศีลข้อหนึ่งข้อใดก็เป็นอันว่าศีลทั้ง ๕ ข้อขาดหมด เวลาแปลก็เป็น "เพื่อจะรักษา" เฉย ๆ)

แต่โดยทั่วไปแล้วนิยมอาราธนาแบบที่มีคำว่า "วิสุง วิสุง รักขณัตถายะ" เพราะเป็นคำกลาง ๆ ดี

พระท่านจะนำว่า

"นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ
นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ
นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ"

คำแปล ขอนอบน้อม แด่พระผู้มีพระภาค อรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์นั้น

เมื่อพระว่าจบลงแล้ว พึงว่าตาม ๓ จบพร้อมกัน แล้วประณมมือฟังพระท่านให้ไตรสรณาคมน์ พระท่านจะว่านำเป็นวรรค ๆ ฆราวาสพึงกล่าวตามเป็นวรรค ๆ เช่นเดียวกัน และให้ดังพอควร

พระท่านจะนำว่า "พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ
ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ
สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ
ทุติยัมปิ พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ
ทุติยัมปิ ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ
ทุติยัมปิ สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ
ตะติยัมปิ พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ
ตะติยัมปิ ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ
ตะติยัมปิ สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ"

คำแปล ข้าพระเจ้า ขอถึงพระพุทธเจ้า พระธัมเจ้า พระสงฆ์เจ้า เป็นที่พึ่ง ที่ระลึกถึง (แม้ครั้งที่ ๒ และ ๓) เมื่อจบไตรสรณะคมน์แล้ว พึงตั้งใจรับศีลโดยกำหนดในใจว่า จะของดตามข้อห้ามทุกข้อ และพึงว่าตามด้วยเสียงดังพอได้ยินเป็นข้อ ๆ

พระท่านจะกล่าวนำว่า

"ปาณาติปาตา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ
อะทินนาทานา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ
กาเมสุมิจฉาจารา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ
มุสาวาทา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ
สุราเมระยะ มัชชะปะมาทัฏฐานา เวระมะณี สิกขาปะทัง
สะมาทิยามิ"

คำแปล ข้อ ๑. ข้าพระเจ้าขอสมาทานสิกขาบท เว้นจากการฆ่าสัตว์

ข้อ ๒. ข้าพระเจ้าขอสมาทานสิกขาบท เว้นจากการถือเอาสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้ให้

ข้อ ๓. ข้าพระเจ้าขอสมาทานสิกขาบท เว้นจากการประพฤติล่วงประเวณีในทางกาม

ข้อ ๔. ข้าพเจ้าขอสมาทานสิกขาบท เว้นจากการพูดเท็จ

ข้อ ๕. ข้าพเจ้าขอสมาทานสิกขาบท เว้นจากการดื่มน้ำเมาคือสุราและเมรัย

อนึ่งพึงทราบว่า งานพิธีที่มีการสวดมนต์แล้วมีเทศน์ติดต่อ กันไป ตอนสวดมนต์ไม่ต้องขอศีล ไปขอและรับตอนเทศน์ คงอาราธนาพระปริตต์แต่เพียงอย่างเดียว

๑๔. **การอาราธนาพระปริตต์** ในพิธีที่ไม่มีเทศน์ติดต่อกัน เมื่อรับศีลเสร็จแล้วพึงอาราธนาว่า

"วิปัตติปะฏิพาหายะ สัพพะสัมปัตติสิทธิยา สัพพะทุกขะ-วินาสายะ ปะริตตัง พรูถะ มังคะลัง

วิปัตติปะฏิพาหายะ สัพพะสัมปัตติสิทธิยา สัพพะภะยะวินาสายะ ปะริตตัง พรูถะ มังคะลัง

วิปัตติปะฏิพาหายะ สัพพะสัมปัตติสิทธิยา สัพพะโรคะวินาสายะ ปะริตตัง พรูถะ มังคะลัง"

คำแปล ขอพระคุณเจ้าโปรดสวดพระปริตต์อันเป็นมงคล เพื่อป้องกันความวิบัติ เพื่อสำเร็จสมบัติทุกประการ เพื่อให้ทุกข์ ภัย โรค ทุกชนิดพินาศสูญหายไป

อาราธนาจบแล้วกราบ ๓ ครั้ง แล้วพึงนั่งราบ ตั้งใจฟังพระสวดมนต์ต่อไป ถ้าจัดที่ให้พระนั่งบนอาสน์สงฆ์ และให้แขกนั่งเก้าอี้ ผู้กล่าวอาราธนาพึงยืนกล่าวค่อนทางท้ายแถวของ

พระสงฆ์ ผินหน้าไปทางพระที่เป็นองค์ประธาน แล้วประณมมือ กล่าวคำอาราธนา จบแล้วไม่ต้องกราบ ถอยหลังออกมาพอสมควร แล้วจึงเดินกลับไปนั่งฟังพระสวดยังที่ของตน

๑๕. **การจุดเทียนน้ำมนต์** ในสมัยก่อนท่านนิยมจุดตอนพระสงฆ์สวด รัตนปริตต์ ขึ้นบท "ยังกิญจิ วิตตังฯ" แม้ในทางราชการก็นิยมเช่นนี้ แต่ปัจจุบันได้เปลี่ยนมาเป็นมงคลคาถาบทว่า "อเสวนาฯ" การจุดเทียนน้ำมนต์เป็นหน้าที่ของประธานในพิธีหรือเจ้าของงานโดยตรง ไม่สมควรให้ผู้อื่นจุดแทน ฉะนั้นเจ้าของงานพึงตั้งใจฟังสวดมนต์ไปจนกว่าจะถึงเวลาจุดเทียนน้ำมนต์

เมื่อพระสวดถึงบทส่งเทวดา คือ "ทุกขัปปัตตาฯ" พึงเตรียมน้ำร้อน น้ำเย็นไว้ พอพระสวดจบก็นำไปถวาย เมื่อพระกลับพึงไปส่งท่านถึงประตูบ้านเป็นการแสดงคารวะ

๑๖. **พิธีในวันเลี้ยงพระ** วันรุ่งขึ้น พึงเตรียมต้อนรับพระเช่นเดียวกันกับวันสวดมนต์ พระท่านเข้านั่งที่เรียบร้อยพึงจุดเทียน ธูป อาราธนาศีล แต่ไม่ต้องอาราธนาพระปริตต์ เมื่อพระสวดพิธีถวายพรพระจบบทสังฆคุณคือ "สุปฏิปันโนฯ"

แล้ว ถ้ามีการตักรบาตรก็ให้เริ่มตักตอนนี้ ถ้าเป็นงานมงคลสมรสก็ให้คู่บ่าวสาวตักบาตรร่วมกัน ต่อจากนั้นก็จัดเลื่อนสำรับอาหารมาวางตรงหน้าพระ บาตรหรือชามข้าวตั้งด้านในติดองค์พระ สำรับคาวหวานตั้งเรียงคู่กันด้านนอกออกมา ถ้าที่จำกัดยังไม่ต้องตั้ง แต่วางเตรียมไว้ใกล้ ๆ เมื่อพระสวดถวายพรพระจบแล้วพึงประเคน

๑๗. **หน้าที่ประเคนพระ** เจ้าของงานหรือประธานในพิธีควรประเคนเอง อย่างน้อย ๑ – ๒ องค์คือ พระผู้เป็นองค์ประธานและองค์ถัดมา ถ้าเป็นงานมงคลสมรสควรให้คู่บ่าวสาวประเคนร่วมกัน พึงประเคนบาตรหรือชามข้าวก่อนแล้วจึงประเคนอาหาร เสร็จแล้วกราบ ๑ ครั้งหรือ ๓ ครั้งก็ได้ ถ้าพระมากรูป รูปต้น ๆ เพียงประณมมือไหว้ พอถึงองค์สุดท้ายจึงกราบ ๓ ครั้ง

ตามที่กล่าวแล้วเป็นการเลี้ยงด้วยสำรับเฉพาะองค์ ถ้าจัดเลี้ยงเป็นวงก็ให้คอยฟังพระสวด ถวายพรพระตอนจบสังฆคุณแล้ว พึงเก็บที่น้ำร้อน น้ำเย็นออก ปูผ้าด้านในให้ชิดแถวพระด้านใดด้านหนึ่ง เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ท่านโดยมิต้อง

ลุกจากที่นั่งทุกรูป แต่อย่าให้นั่งร่วมกับฆราวาส

๑๘. วิธีจัดเลี้ยงโต๊ะ ปูผ้าให้เรียบร้อย วางจานให้ตรงกับเก้าอี้ วางช้อนชิดจานด้านขวา วางส้อมชิดจานด้านซ้าย ถ้ามีมีดให้วางทางขวาด้านในระหว่างจานกับช้อน ผ้าเช็ดมือวางทางซ้ายต่อจากส้อม ถ้าเป็นกระดาษวางในจานก็ได้ น้ำตั้งด้านขวาต่อจากช้อน จานแบ่ง ชามแบ่ง ควรมีช้อนถ้วยใส่ไว้ ๑ คันเป็นช้อนกลาง ดูให้มีครบทุกองค์ เพราะมีพระวินัยบัญญัติห้ามภิกษุฉันร่วมภาชนะเดียวกัน ฉะนั้นเจ้าของงานควรระมัดระวังเรื่องนี้อย่างเคร่งครัด

๑๙. การถวายข้าวพระพุทธ เตรียมโต๊ะไว้หน้าเครื่องบูชาเป็นส่วนหนึ่งต่างหาก ถ้าไม่มีโต๊ะพึงใช้ผ้าขาวปูเสียก่อน อย่าวางไว้กับพื้นเพราะเป็นพุทธบูชา ตั้งเสร็จแล้วพึงบูชาในใจดังนี้

"(อุกาสะ) อิมัง สูปะพะยัญชนะสัมปันนัง สาลีนัง
โภชะนัง อุทะกัง วะรัง พุทธัสสะ ปูเชมิ"

<u>คำแปล</u> ข้าพเจ้าขอถวายโภชนาหาร พร้อมด้วยแกงและกับ ทั้งน้ำ อันประเสริฐนี้ แด่ พระ พุทธเจ้า บูชา แล้วกราบ

๓ ครั้ง เมื่อเลิกพึงกล่าวคำลาว่า "เสสัง มังคะลัง ยาจามิ"

คำแปล ข้าพเจ้าขอส่วนที่เหลืออันเป็นมงคลนี้

๒๐. การถวายไทยธรรม เครื่องไทยธรรมที่ควรจัดเตรียมย่อมสุดแต่จะเห็นเหมาะสม มีดอกไม้ ธูปหอม ๑ ห่อหรือกล่อง เทียน ไตรจีวรได้แก่ อันตรวาสก (สบง) อุตราสงค์ (จีวร) และสังฆาฏิ (ผ้าทาบ) หรือผ้าอาบ ย่าม ตาลิปัตร ผ้าห่ม ผ้าเช็ดตัว ร่ม รองเท้าแตะ สีย้อมจีวร ยารักษาโรค กระติกน้ำ ยาสีฟัน แปรงสีฟัน สบู่ กระดาษชำระ กระดาษเช็ดมือ ไม้ขีด ใบชา ผงซักฟอก อุปกรณ์การศึกษาพระธรรมวินัย และของอันควรแก่สมณะบริโภค ถ้าประสงค์จะถวายเงินควรถวายใบปวารณา บันทึกจำนวนปัจจัยลงไปตามประสงค์แล้วมอบเงินไว้กับไวยาวัจจกร ไม่ควรเอาเงินใส่ซองถวายและควรถวายเท่ากันทุกรูปโดยไม่มีอคติ

ส่วนใบปวารณานั้น ถ้าไม่ได้เตรียมจัดหาไว้ จะใช้พิมพ์ดีดหรือเขียนเองดังตัวอย่างต่อไปนี้ก็ได้

ขอถวายปัจจัย ๔ อันควรแก่สมณบริโภค

เป็นมูลค่าเท่าราคาท บา สตางค์

ถ้าพระคุณเจ้าประสงค์สิ่งหนึ่งสิ่งใดเท่าในกำหนดนี้
โปรดเรียกจากไวยาวัจจกรผู้รับมอบนั้นตามประสงค์เทอญ

เมื่อ จัดลง ใน ถาด ห่อ รวบชาย ผูกโบว์ หรือ บรรจุ ลงในภาชนะที่เตรียมไว้เรียบร้อยแล้ว เรียงไว้บนโต๊ะ พอพระฉัน-เสร็จกลับเข้านั่งที่พร้อมกันแล้ว พึงยกตั้งเรียงตรงหน้าพระเจ้าของงาน ประเคน องค์ หนึ่ง หรือ สององค์ และ จะมอบ ผู้อื่นประเคนต่อจนครบทุกองค์ก็ได้ ถ้าเป็นงานมงคลสมรสควรให้คู่บ่าวสาวประเคนโดยจับของร่วมกัน ส่วนจะประเคนทั้งหมดหรือไม่นั้นก็สุดแต่จะเห็นควร เมื่อเสร็จจากการประเคนแล้วพึงเตรียมกรวดน้ำต่อไป

๒๑. การกรวดน้ำ การกรวดน้ำเป็นการอุทิศแผ่ส่วนบุญกุศลที่ตนได้บำเพ็ญแล้วด้วยการทำบุญให้ทาน รักษาศีลและเจริญภาวนา อย่างใดอย่างหนึ่ง ตั้งใจแผ่ส่วนกุศลอุทิศแก่บุรพชนโดยเฉพาะเจาะจง หรือจะอุทิศแก่สรรพสัตว์ทั่วไปก็ได้ขอให้ท่านทั้งหลายเหล่านั้นจงอนุโมทนารับส่วนกุศลนี้เถิด

การกรวดน้ำนิยมทำเมื่อถวายทานเสร็จแล้ว เมื่อพระสงฆ์เริ่มกล่าวอนุโมทนาขึ้นว่า "ยะถา วะริวะหา...." พึงจับเต้าน้ำ

จอก หรือแก้วน้ำที่มีภาชนะรองรับน้ำกรวด เทน้ำรดนิ้วชี้ลงในภาชนะรองรับโดยไม่ให้ขาดสาย พร้อมกับกล่าวคำกรวดน้ำในใจว่า "อิทัง เม ญาตีนัง โหตุ" ถ้าจำคำภาษาบาลีไม่ได้จะใช้ภาษาไทยก็ได้ว่า "ขอบุญกุศลที่ข้าพเจ้าบำเพ็ญแล้วนี้จงอำนวยผล ให้เป็นประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่บรรดาญาติของข้าพเจ้าด้วยเถิด" ถ้าเจาะจงให้ใครจะเอ่ยชื่อด้วยก็ได้

เมื่อพระกล่าวอนุโมทนาถึงคำว่า "....มณิ โชติระโสยะถา" พึงเทน้ำที่เหลือทั้งหมดลงในที่รองรับ แล้ววางเต้าน้ำนั่งประณมมือรับพรที่พระสวดจนจบ เมื่อพระสวด "สัพพี...." จบ พึงกราบลง

ส่วนน้ำที่กรวดแล้วให้นำไปเทในที่แจ้ง ผู้ใหญ่บางท่านขณะเทน้ำ ลงบน พื้นดิน ก็กล่าวฝาก น้ำกรวดไว้กับแม่พระธรณีด้วย ปัญหาเรื่องการกรวดน้ำนี้มีข้อถกเถียงกันอยู่เป็น ๒ นัยคือ

๑. ขณะเทน้ำกรวดลงในภาชนะนิยมเทลงบนนิ้วชี้ คือว่าทำให้จิตเกิดสมาธิดีขึ้น

๒. ห้ามเอามือรอน้ำ เพราะไม่ประสงค์จะให้มีสิ่งหนึ่งสิ่งใดมาเป็นเครื่องกีดขวางการอุทิศ

เรื่องนี้ย่อมสุดแต่อัธยาศัยของแต่ละท่าน ที่สำคัญก็คือใช้น้ำสะอาดและทำใจให้บริสุทธิ์

๒๒. **การประพรมน้ำมนต์** เมื่อพระสงฆ์อนุโมทนาจบแล้ว พึงนำที่น้ำมนต์พร้อมด้วยเครื่องประพรมที่เตรียมไว้ถวายองค์ประธานสงฆ์ให้ท่านประพรมน้ำมนต์ให้เพื่อความเป็นศิริมงคล เจ้าของงานควรเข้ารับก่อน ถ้าเป็นงานมงคลสมรสก็ให้คู่บ่าวสาวรับก่อน แล้วแขกผู้มาร่วมพิธีจึงทยอยกันเข้ารับใกล้ ๆ เพื่อมิให้ท่านต้องออกแรงมาก ในระหว่างการประพรมน้ำมนต์นั้นพระสงฆ์จะเจริญชัยมงคลคถาที่เรียกว่า "ชยันโต" ผู้ที่เข้ารับน้ำมนต์พึงแสดงคารวะด้วยการก้มศีรษะประณมมือ

ถ้าเป็นการทำบุญขึ้นบ้านใหม่ ก็นำเครื่องเจิมที่เตรียมไว้ถวายให้ท่านเจิมที่เตรียมไว้ถวายให้ท่านเจิมตามประตูบ้าน ทรายถวายองค์ที่ ๒ ให้ท่านโปรยวงรอบบ้าน เป็นอันเสร็จพิธี

ตามที่กล่าว มา แล้ว ทั้ง หมดนี้ เป็นการ ทำงาน ๒ วันคือสวดมนต์วันหนึ่ง เลี้ยงพระวันหนึ่ง ซึ่งจัดว่าเป็นงานใหญ่ ถ้าเป็นงานขนาดกลางหรืองานที่ไม่ใหญ่โตแล้ว มักนิยมทำในวันเดียวกัน จะเลี้ยงเช้าหรือเพลก็สุดแต่ความประสงค์ บางแห่ง

ฉันแล้วสวดมนต์ แต่วิธีนี้ไม่สู้นิยมกัน ปัจจุบันนิยมสวดมนต์ก่อนจึงฉัน เพราะสะดวกด้วยประการทั้งปวง

๒๓. **การอาราธนาธรรม** พึงเตรียมจัดตั้งธรรมาสน์ไว้ในที่สมควร มีเทียนอ่านหนังสือปักเชิงเทียน ๑ เล่ม

เมื่อพระขึ้นนั่งบนธรรมาสน์แล้ว เจ้าของงานพึงจุดเทียนดูหนังสือเทศน์ แล้วอาราธนาศีลและรับศีล แล้วจึงอาราธนาธรรมว่า "พรัมมา จะ โลกาธิปะติ สะหัมปะติ กัตอัญชะลี

อันธิวะรัง อะยาจะถะ สันติธะ สัตตาป ปะระชักขะ-

ชาติกา เทเสตุ ธัมมัง อนุกัมปิมัง ปะชัง"

คำแปล ท้าวสหัมบดีผู้เป็นอธิบดีแห่งโลก ได้ประคองอัญชลี ทูลวิงวอนพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐไม่มี ผู้อื่นยิ่งกว่าสัตว์ทั้งหลายผู้มีธุลีในดวงตาน้อยมีอยู่ในโลกนี้ ขอพระคุณเจ้าโปรดแสดงธรรมอนุเคราะห์หมู่สัตว์นี้

พิธีเกี่ยวด้วยงานศพ การทำศพตามประเพณีไทยมีหลายอย่าง ตั้งต้นแต่การทำบุญ ๗ วัน ๕๐ วัน ๑๐๐ วัน เผา ทำบุญอัฐิ บรรจุอัฐิ พิธีบำเพ็ญกุศลจัดตามฐานะของเจ้าภาพ นำศพไปวัดก็มี ตั้งไว้บำเพ็ญกุศลที่บ้านก็มี ในที่นี้จะกล่าวเฉพาะที่ตั้งบำเพ็ญกุศลที่บ้าน

เบื้องต้นพึงกำหนดจัดสถานที่ตั้งศพ เครื่องสักการะศพ ตั้งที่สักการะบูชาพระอีกแห่งหนึ่ง และที่สำหรับสวดพระอภิธรรม

<u>สิ่งที่ต้องเตรียมในงานศพ</u> นอกจากเครื่องสักการะบูชาพระ และเครื่องสักการะบูชาศพแล้ว ต้องเตรียมดังนี้คือ

๑. **ผ้าภูษาโยง** สำหรับลาดให้พระจับในเวลาสดับปกรณ์หรือบังสุกุล ต้นผ้าผูกไว้กับด้ายสายสิญจน์ที่ผูกจากศพมาถึงปากหีบศพข้างนอก ถ้าผ้าภูษาโยงสั้น ควรใช้แถบหรือริบบิ้นชนิดเงินหรือทองผูกกับด้ายสายสิญจน์เสียก่อน แล้วห้อยแถบลงมาตรงหน้าศพ แล้วจึงเอาผ้าภูษาโยงต่อ และพับไว้บนที่รองรับเช่น พาน หรือตะลุ่ม หรือจะใช้ด้ายสายสิญจน์แทนก็ได้

ถ้าเป็นศพชั้นหม่อมเจ้าขึ้นไป ต้องเตรียมผ้าขาวกว้าง ๑๐ หรือ ๑๒ นิ้ว ยาวพอแถวพระสงฆ์อีก ๑ ผืน ใช้สำหรับลาดรองผ้าภูษาโยง เพื่อให้พระสงฆ์สดับปกรณ์หรือบังสุกุล ใช้เสร็จแล้วม้วนวางไว้ใกล้กับผ้าผูกโยง

อนึ่งพึงทราบว่า ผ้าภูษาโยงหรือด้ายสายสิญจน์เมื่อทอดออกมาแล้ว หรือแม้แต่ห้อยลงมาจากหีบศพก็ห้ามข้ามกรายเป็น

อันขาด ถือกันว่าเป็นการเสียมารยาทอย่างยิ่ง แม้ใช้สิ่งของเช่นพานดอกไม้ทับก็ไม่ควร

๒. **เครื่องทองน้อย** ๑–๒ ที่ ที่หนึ่ง ๆ มี ๕ ชิ้น คือ เชิงปักธูป ๑ เชิงปักเทียน ๑ กรวยสำหรับใส่ดอกไม้ ๓ รวมตั้งไว้ในกะบะหรือพาน ตั้งให้ธูป เทียน คู่กัน ธูปอยู่ด้านซ้าย เทียนอยู่ด้านขวาของผู้บูชา แล้วนำไปตั้งไว้หน้าศพ เมื่อเราบูชาศพ ให้ตั้งธูปเทียนมาทางตัวเรา ถ้าให้ศพบูชา เช่น เมื่อเวลาพระเทศน์ พึงตั้งธูปเทียนเข้าทางศพ

๓. **ตู้พระอภิธรรม** ถ้าจัดที่สวดที่ใด พึงตั้งตู้พระ-อภิธรรมไว้เบื้องหน้าของพระสวด

๔. **เครื่องกะบะมุก** จัดตั้งไว้หน้าตู้พระอภิธรรม ถ้าไม่มีจะใช้ พาน แจกันดอกไม้ เชิงเทียน กระถางธูปธรรมดาแทนก็ได้ สำหรับใช้บูชาเวลาสวดพระอภิธรรม

ศพลงหีบ เมื่อนำศพลงหีบ และยกขึ้นตั้งเรียบร้อยแล้วตามที่นิยมกัน ควรนิมนต์พระสงฆ์สดับปกรณ์หรือบังสุกุลตามแต่จะมากหรือน้อย ไม่จำกัดจำนวน

วิธีทอดผ้า ให้นำผ้าไปวางขวางลงบนผ้าภูษาโยง ไม่ต้องประเคน เมื่อทอดผ้าแล้ว พึงกราบพระครั้งหนึ่ง แล้วพึงหันหน้าไปทางศพ กราบศพอีกครั้งหนึ่ง หากทอดผ้าหลายองค์ องค์ต้น ๆ เพียงแต่ยกมือขึ้นประณมไหว้ เมื่อทอดผ้าองค์สุดท้ายเสร็จจึงกราบพระและกราบศพ พึงทำดังนี้ทุก ๆ ครั้งที่ทอดผ้า

การสดับปกรณ์หรือบังสุกุลทุกครั้ง ควรจัดให้มีผ้าสำหรับทอด ถ้าไม่เกินกำลังเจ้าภาพ

ตอนกลางคืน เมื่อพระที่จะสวดพระอภิธรรมมาถึง และเข้านั่งที่เรียบร้อยแล้ว เจ้าภาพพึงจุดธูปเทียนบูชาพระพุทธรูปพระธรรม และกราบพระแล้วจึงไปจุดธูปเทียนที่เครื่องทองน้อยสำหรับบูชาศพ กราบศพเสร็จพึงอาราธนาศีล รับศีล แล้วนั่งฟังพระสวดต่อไป

เมื่อพระสวดจบแล้ว (ตอนเลิก) พึงจัดการสดับปกรณ์หรือบังสุกุล เมื่อพระอนุโมทนา ก็กรวดน้ำ

ทำบุญ ๗ หรือสัตตมวาร การทำบุญ ๗ วันนั้น นิยมทำกันทั่ว ๆ ไป และการนับวันนั้นนิยมกันกำหนดว่า ถ้าตาย

วันไหนให้ถือวันนั้นเป็นวันสำคัญ คือเป็นวันอุทิศผล เช่นตาย วันอาทิตย์ ถ้าจะทำงานเป็น ๒ วันพึงสวดมนต์ในวันเสาร์ เลี้ยงพระวันอาทิตย์ ถ้าทำเป็นงานวันเดียว คือสวดมนต์วันนั้น ฉันวันนั้น ต้องทำในวันอาทิตย์ เพราะการบริจาคทานแล้ว อุทิศผลนั้น เสร็จสิ้นในวันอาทิตย์ การอุทิศผลนั้นนิยมกันว่า ล่วงไปแล้ว ๗ วัน นับจากวันที่ตาย จึงได้ถือเอาวันที่ ๘ เป็นวันอุทิศผล

พิธีทำ แล้วแต่ฐานะของเจ้าภาพ จะทำมากหรือน้อย สุดแต่กำลัง แต่จะนำมากล่าวไว้ ณ ที่นี้ให้เต็มตามที่นิยมกัน คือวันต้น สวดมนต์เย็น เทศน์ พระสวดรับเทศน์ ๔ รูป มี สดับปกรณ์และบังสุกุล กลางคืนสวดพระอภิธรรม ดังเช่นที่เคยทำมาแล้วเมื่อคราวตั้งศพครั้งแรก

วันรุ่งขึ้น ซึ่งเป็นวันเลี้ยงพระ กิจต่าง ๆ ที่เนื่องในพิธี เช่น ธูป เทียน เครื่องบูชาเป็นต้น ต้องเตรียมไว้ให้เรียบร้อย ก่อนพระมาถึง เมื่อพระมาและเข้าที่พร้อมแล้ว พึงจุดธูป เทียน เครื่องบูชาพระ และเครื่องบูชาหน้าศพ แล้วอาราธนาศีล พระถวายพรพระจบแล้ว เลี้ยงพระ ถวายไทยธรรมพระสงฆ์

(สำหรับพระสงฆ์สวดมนต์ ไม่ต้องมีสดับปกรณ์ หรือบังสุกุลอีก) เสร็จแล้วกรวดน้ำ เมื่อพระฉันกลับแล้ว ถ้ามีการสดับปกรณ์หรือบังสุกุลต่อท้ายอีก ก็จัดดังกล่าวแล้วในวันก่อน นับว่าเป็นเสร็จพิธี

ทำบุญ ๕๐ วัน หรือปัญญาสมวาร และทำบุญ ๑๐๐ วัน หรือสตมวาร

มีพิธีการจัดทำเช่นเดียวกันกับการทำบุญ ๗ วัน

การบำเพ็ญกุศลในการเผา มักทำเป็น ๒ ตอน คือที่บ้านตอนหนึ่ง กับที่วัดอีกตอนหนึ่ง การบำเพ็ญกุศลที่บ้านมีพิธีดังกล่าวแล้วในเรื่องทำบุญ ๗ วัน ก่อนจะเชิญศพไปวัดควรมีพระสงฆ์สดับปกรณ์หรือบังสุกุล เสร็จแล้วจึงเคลื่อนศพ

การนำศพไปวัด ควรให้มีพระนำศพ ๑ รูป อ่านพระ-อภิธรรมนำไปข้างหน้า ควรเป็นพระที่เกี่ยวข้อง เป็นที่เคารพนับถือใกล้ชิดของผู้ตาย มีกระบวนบรรดาญาติมิตรผู้น้อยตามศพให้เป็นระเบียบ ผู้ใหญ่กว่าศพไม่ควรตามศพ แม้เดินหน้าศพก็ไม่นิยม นอกจากพระหรือผู้นำกระบวนเท่านั้น เมื่อนำศพ

ไปถึงวัดแล้ว ถ้าจะทำการเผาเลย ก็นำเวียนซ้ายเชิงตะกอน ๓ รอบ ครบแล้วเชิญศพขึ้นสู่เชิงตะกอน และบำเพ็ญกุศลอีกตามสมควร ถ้ายังไม่ทำการเผา ต้องการจัดตั้งศพบำเพ็ญกุศลอีก ก็นำไปยังสถานที่ตั้ง ยังไม่ต้องนำไปสู่เชิงตะกอน

ถ้าเชิญโดยไม่จัดเป็นกระบวน เรียกกันว่า "ลักศพ" ไม่ต้องมีพระนำศพด้วยก็ได้

ถ้าจะไปจัดการบำเพ็ญกุศลที่วัดทั้งหมด ก่อนจะเคลื่อนศพไปวัด ควรจะมีสดับปกรณ์หรือบังสุกุลก่อนดังกล่าวแล้ว ส่วน พิธีจัด บำเพ็ญ กุศล พึงปฏิบัติ โดย เทียบเคียง ใน เรื่อง การ บำเพ็ญกุศลที่บ้าน คือ มีสวดมนต์ เทศน์ เลี้ยงพระ สดับปกรณ์ หรือบังสุกุล เป็นต้น

เมื่อจัดการบำเพ็ญกุศลเสร็จแล้ว และใกล้ถึงเวลาเผา พึงเชิญศพขึ้นสู่เชิงตะกอน มีพระนำ ๑ องค์ก็ได้ ไม่ควรมากองค์ ตามแบบของหลวงมีองค์เดียว ญาติมิตรผู้น้อยเดินตามศพ ผู้ใหญ่กว่าศพไม่ควรเดินตามหรือนำดังกล่าวมาแล้ว ควรเดินเคียง ๆ ไปกับศพ ผู้ที่นั่งเก้าอี้พึงลุกขึ้นเมื่อขบวนศพ

ผ่าน ส่วนผู้ที่นั่งกับพื้นเพียงแต่นั่งตัวตรงก็เป็นการแสดงคารวะพอแล้ว

ก่อนประชุมเพลิง เจ้าภาพหรือญาติผู้ใกล้ชิด หรือผู้มีเกียรติ พึงนำผ้าไปทอดปากหีบ แล้วนิมนต์พระสงฆ์สดับปกรณ์หรือบังสุกุลคราวละรูป แต่อย่าให้หลายรูปนักจะทำให้เสียเวลา ตามความนิยม เบื้องต้นให้เจ้าภาพและลูกหลานหรือญาติทอดผ้าก่อน และเหลือไว้ ๑ ที่ เมื่อได้เวลาประชุมเพลิงจึงเชิญผู้มีเกียรติหรือผู้ใหญ่ในงานทอดผ้าที่เหลือ เมื่อพระสงฆ์ชักผ้าเสร็จแล้วจึงเชิญให้ประชุมเพลิง ต่อจากนั้นแขกผู้มาในงานจึงขึ้นจุดเพลิงต่อ ๆ กันไปให้เป็นระเบียบ

ในเวลาประชุมเพลิง ควรจัดให้มีพระสวดพระอภิธรรม ๔ รูป เรียกว่า "สวดหน้าไฟ"

การทำบุญและการบรรจุอัฐิ พึงอนุโลมตามการทำบุญ ๗ วันดังกล่าวแล้วนั้น แต่มีข้อควรทราบคือ ให้จัดที่บูชาอัฐิอีกแห่งหนึ่งต่างหากจากที่บูชาพระพุทธรูป อย่าตั้งในที่บูชาเดียวกัน ทั้งไม่ต้องตั้งน้ำมนต์ และไม่ต้องวงด้ายสายสิญจน์ เพราะถือว่าอัฐิเป็นมงคลอยู่แล้ว การบรรจุอัฐิและอังคารที่เหลือ

นิยมบรรจุไว้ในที่อันสมควร เช่น เจดีย์ หรือ ถาวรวัตถุอื่น ๆ ก่อนบรรจุนิยมบำเพ็ญกุศล ถวายอาหารพระสงฆ์ และสดับปกรณ์ หรือบังสุกุล หรือมีเทศน์ แต่อย่างน้อยต้องมีสดับปกรณ์ หรือบังสุกุล แล้วนำบรรจุเป็นเสร็จพิธี

พิธีต่าง ๆ ดังกล่าวนี้ เมื่อมีความประสงค์จะทำอย่างไรเพียงใด ก็จงเลือกตัดตอนหรือเพิ่มเติม ทำตามความต้องการและปฏิบัติไปตามหลักนี้ ก็จะทำให้งานดำเนินไปอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อยไม่สับสน

การถวายสังฆทาน ถ้ามีความประสงค์จะนิมนต์พระรับสังฆทาน พึงไปขอสงฆ์จากพระภัตตุเทศก์ โดยไม่เจาะจงรูปใดรูปหนึ่ง จึงจะจัดว่าเป็นสังฆทานโดยถูกต้อง ถ้าไปเลือกนิมนต์โดยเจาะจงรูปนั้นรูปนี้ ชื่อว่าไม่ถูกลักษณะแห่งสังฆทาน เป็นปาฏิปุคคลิกทาน

การถวายสังฆทานทำกันอยู่ ๒ อย่าง คือ

(๑) เพื่อความเป็นศิริมงคล

(๒) เพื่ออุทิศผลให้แก่ผู้ล่วงลับไปแล้ว

เบื้องต้นพึงเตรียมนิมนต์ และจัดตั้งที่บูชา พระพุทธรูป ที่รับรองสงฆ์เช่นเดียวกับพิธีบำเพ็ญกุศลดังกล่าวแล้ว จัดเตรียมอาหารและเครื่องไทยธรรม พอถึงเวลาพระมานั่งพร้อมแล้ว พึงจุดธูปเทียนสักการะพระพุทธรูป แล้วกราบ พึงหันหน้าไปทางพระสงฆ์ กราบ ๓ ครั้ง แล้วอาราธนาศีล เมื่อรับศีลแล้ว พึงยกเครื่อง ที่จะถวายสังฆทาน มาวางเรียงไว้ ตรงหน้าพระสงฆ์ หรือจะนำมาตั้งเรียงไว้ก่อนแล้วจึงอาราธนาศีล และรับศีลก็ได้ แล้วกราบ ๓ ครั้ง ยกมือประณม ตั้งนะโม ๓ จบ แล้วเปล่งวาจากล่าวคำถวาย ดังนี้

ถวายเพื่อศิริมงคลหรือเพื่อความสุขความเจริญ

"อิมานิ มะยัง ภันเต ภัตตานิ สะปะริวารานิ ภิกขุสังฆัสสะ โอโณชะยามะ สาธุ โน ภันเต สังโฆ อิมานิ ภัตตานิ สะปะริวารานิ ปฏิคคัณหาตุ อัมหากัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ"

คำแปล ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายภัตตาหาร กับทั้งบริวารเหล่านี้แด่พราสงฆ์ ขอพระสงฆ์

จงรับภัตตาหาร กับทั้งบริวารทั้งหลายเหล่านี้ เพื่อประโยชน์และความสุขแก่ข้าพเจ้าทั้งหลายตลอดกาลนานเทอญ

ถวายเพื่ออุทิศผล

"อิมานิ มะยัง ภันเต มะตะกะภัตตานิ สะปะริวารานิ ภิกขุ สังฆัสสะ โอโณชะยามะ สาธุ โน ภันเต สังโฆ อิมานิ มะตะกะภัตตานิ สะปะริวารานิ ปฏิคัณหาตุ อัมหากัญเจวะ มาตาปิตุอาทีนัญจะ ญาตะกานัง กาละกะตานัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ"

คำแปล ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายมะตะกะภัตตาหาร กับทั้งบริวารทั้งหลายเหล่านี้แด่พระสงฆ์ ขอพระสงฆ์จงรับมะตะกะภัตตาหาร กับทั้งบริวารทั้งหลายเหล่านี้ เพื่อประโยชน์และความสุขแก่ญาติทั้งหลาย มีบิดา มารดา เป็นต้น ที่ละโลกนี้ไปแล้วด้วยตลอดกาลนานเทอญ

การกราบตามความนิยม

กราบพระ คุกเข่ากราบ ให้ประกอบด้วยองค์ ๕ ซึ่งเรียกว่าเบญจางคประดิษฐ์ คือหน้าผาก ๑ ศอกทั้ง ๒ เข่าทั้ง ๒ จรดพื้น พึงนั่งคุกเข่า หมอบลง ทอดฝ่ามือแบที่พื้น

เปิดช่องระหว่างหัวแม่มือทั้งสองให้ห่างกันเล็กน้อย พึงก้มศีรษะลงตรงช่องที่เปิดไว้ ให้หน้าผากจรดพื้น ๓ ครั้ง

กราบฆราวาส นิยมนั่งพับเพียบ ให้ขาขวาทับบนเท้าซ้ายเล็กน้อย น้อมตัวหมอบลง วางกระพุ่มมือลงบนพื้นในลักษณะประณม ไม่ต้องแบมือ ข้อศอกข้างหนึ่งวางลงระหว่างเข่าทั้งสองข้างอีกข้างหนึ่งวางลงด้านนอกเข่า ก้มศีรษะลงให้หน้าผากจรดลงบนกระพุ่มมือครั้งเดียว นิยมใช้ทั้งชายหญิง

ข้อควรระวัง การกราบที่แสดงความเคารพอย่างสูงนั้นต้องอยู่ในอาการสำรวม ไม่ควรกระทำด้วยอาการรีบร้อน จนขาดความเป็นระเบียบ การกราบพระสำหรับสตรีนั้น พึงกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์ โดยนั่งพับเพียบให้เข่าห่างกันเล็กน้อยหรือนั่งบนเท้าที่วางซ้อนกันก็ได้ เมื่อกราบครั้งหนึ่งแล้วยกตัวให้ตรงก่อนจึงกราบจนครบ ๓ ครั้ง

ผ้าป่า การถวายผ้าป่านิยมทำกัน ๒ แบบ คือ เจาะจง ถ้าเจาะจงถวายควรแจ้งสงฆ์ก่อน

คำกล่าวถวายผ้าป่า "เอตานิ[๑] มะยัง ภันเต จีวะรานิ[๒] สะปะริวารานิ[๓] สังฆัสสะ โอโณชะยามะ สาธุ โน ภันเต สังโฆ เอตานิ[๑] จีวะรานิ[๒] สะปะริวารานิ[๓] ปฏิคคัณหาตุ อัมหากัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ"

คำแปล ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายจีวร พร้อมทั้งบริวารเหล่านี้ แด่พระสงฆ์ ขอพระสงฆ์จงรับจีวรพร้อมทั้งบริวารเหล่านี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์และความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย ตลอดกาลนานเทอญ (ถ้าผ้าผืนเดียวให้เปลี่ยนคำถวายเสียใหม่เป็น ๑ เอตัง ๒ จีวะรัง ๓ สะปะริวารัง)

คำถวายประทีปลอยกระทง

"มะยัง อิมินา ปะทีเปนะ อะสุกายะ นัมมะทายะ นะทิยา ปุลิเน ฐีตัง มุนิโน ปาทะวะลัญชัง อะภิปูเชมะ อะยัง ปะทีเปนะ[๑] มุนิโน ปาทะวะลัญชัสสะ[๒] ปูชา อัมหากัง ทีฆะรัตตัง หิตะยะ สุขายะ สังวัตตะตุ"

คำแปล ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอบูชาซึ่งรอยพระพุทธบาท ที่ตั้งอยู่เหนือกองทราย ณ แม่น้ำนัมมะทานทีโน้น ด้วยประทีปนี้

การบูชารอยพระพุทธบาทด้วยประทีปนี้ ขอจงเป็นไปเพื่อประโยชน์และความสุขแก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย ตลอดกาลนานเทอญ (บางแห่งเป็น "มะยัง อิมินา ปะทีเปนะ[๑] ...." และ "ปา[๒] ทะวะลัญชัง)"

คำภาวนาเวลารดน้ำศพ "อิทัง มะตะกะสะรีรัง อุตะกังวิยะ สิญจิตัง อโหสิกัมมัง"

คำแปล ขอให้ร่างกายของผู้ตายนี้ จงอโหสิกรรมกันเหมือนน้ำที่รดแล้ว (น้ำที่รดแล้วก็จะเหือดแห้งไป)

คำภาวนาเวลาไปเยี่ยมศพ "อะวัสสัง มะยา มะริตัพพัง" (เราก็ต้องตายแน่นอน)

คำภาวนาเวลาทอดผ้าศพให้พระบังสุกุล "นามะรูปัง อนิจจัง นามะรูปัง ทุกขัง นามะรูปัง อะนัตตา"

คำแปล พึงนึกในใจว่า นามรูปไม่เที่ยง นามรูปเป็นทุกข์ นามรูปบังคับบัญชามิได้

คำภาวนาเวลาเผาศพ "อะยัมปิ โข เม กาโย เอวังภาวี เอวัง ธัมโม เอวัง อะนะตีโต"

คำแปล แม้ร่างกายของเรานี้แล ก็จะต้องเป็นเช่นนี้ จะต้องมีอย่างนี้เป็นธรรมดา จะไม่ล่วงพ้นความตายไปได้

คำถวายสามัญ "อิทัง เม ทานัง มาตาปิตุ อาทีนัง ญาตะกานัง สังวัตตะตุ มัยหัง มาตาปิตาทะโย ญาตะกา อิมัสสะ ทานัสสะ ปัตติง ละภันตุ มะนะ เจตะสา"

คำแปล อันว่าทานของข้าพเจ้า จงเป็นไปเพื่อญาติทั้งหลาย มีบิดา มารดาเป็นต้นของข้าพเจ้า ขอบรรดาญาติทั้งหลาย มีบิดา มารดา เป็นต้น จงได้รับส่วนของทานนี้ตามความประสงค์ของข้าพเจ้านั้น เทอญ

คำถวายข้าวพระภูมิ "อิมัง สุปะพะยัญชะนะ สัมปันนัง สาลีนัง โภชะนัง อุทะกัง วะรัง ภุมมะเทวานัง ปูเชมิ"

พิมพ์ที่ : อักษรสยามการพิมพ์ 55/5 ตลาดบ้านพานถม บางลำพู พระนคร
นายอรุณ รุ่งรุจิโรจน์ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา 2515 โทร. 825347